

юридичною природою дещо відрізняється від типової згоди потерпілого на заподіяння йому шкоди. Все вищевикладене зумовлює потребу подальших наукових досліджень висвітленої проблеми.

Література

1. Капинус О. С. Эвтаназия как социально-правовое явление : [монографія] / О. С. Капинус. – М. : Буквовед, 2006. – 399 с.
2. Мотин О. А. Частный интерес в системе объектов уголовно-правовой охраны : [монографія] / О.А. Мотин ; ред. С.А. Пикуров. – Самара : СГА, 2006. – 180 с.
3. Анощенкова С. В. Уголовно-правовое учение о потерпевшем / С. В. Анощенкова. – М. : Волтерс Клувер, 2006. – 248 с.
4. Кіровоград [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kirovograd.comments.ua/news/2013/07/01/093807.htm>

УДК 340.12: 343.24 (043.2)

Салівон В. П.,
студентка,

Національний університет

"Юридична академія України імені Ярослава Мудрого", м. Харків,
Науковий керівник: Гринчак С.В., к.ю.н., доцент

ІНСТИТУТ ПОКАРАННЯ У ДОБУ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА ВПЛИВ НА НЬОГО ХРИСТІАНСТВА

Християнство має статус однієї з небагатьох наймасовіших релігій світу вже третє тисячоліття. Але з тотальним його впливом на суспільство в епоху середньовіччя не може зрівнятися жоден з періодів історії людства. Саме в цю добу християнська ідеологія проникла в усі сфери суспільного життя та в усі рівні людської свідомості [4, с. 229].

У християнські релігії поряд з проголошеними нею цінностями – Богом, любов'ю, всепрощенням, милосердям цінують і саму людину. Середньовічній свідомості притаманний антропоцентризм, проте, одночасно проблема людини не мислима без проблематики "гріхопадіння" та "спасіння" людини [1, с. 591]. Християн-

ство як одна з форм релігійного гуманізму вивисує людину над усіма творіннями Бога.

Поняття "гріх" і "злочин" не могло не відобразитися на кримінальній юстиції середньовіччя, котра потрапила під сильний релігійно – ідеологічний вплив, а тому метою покарання стало спокутування гріха. Останнє супроводжувалося витонченими жорстокими тортурами і досить часто закінчувалося стратою. Найтяжчими злочинами вважалися ті, які зазіхали на "священні" істини християнства – Десять заповідей Божих: " Не поклоняйся ідолам!", " Намарно не вживай ім'я Господнє!", " Святкуй день святий!", " Шануй батьків!", " Не вбивай!", " Не кради!", "Не чини перелюбу!", " Не свідчи брехливого!", " Не пожадай жінки ближнього твого!", "Не пожадай жодного добра, що є власністю ближнього твого!". Саме за порушення цих християнських правил поведінки здебільшого й призначали найсуворішу міру покарання – смертну кару. Смертна кара, у тому числі аутодафе ("акт віри", котрий полягає у проголошенні і виконання смертного вироку, трактували як такий, що очищує злочинця від вчиненого злочину і тим рятує душу) у межах інквізиційного судочинства світоглядно обґрунтовувалося як прояв милосердя до засудженого. Під смертну кару підводили обґрунтування, котре тлумачить останню не як вбивство, а як засіб повернення душі до життя.

Такий підхід до трактування злочину та покарання сприяє появі в інституті покарання кваліфікуючих видів страт і каліцтва й хибного примітивного трактування принципу пів розмірності між злочином і покаранням: у живіт особи, яка виготовляла фальшиві монети, заливали розпечену аналогічну сировину для монети; особі, яка злословила відрізали язик; злодієві – відсікали руку тощо.

Із зосередженням у руках церкви кримінального судочинства пов'язують започаткування ще одного засобу боротьби зі злочинністю – інтердикт. Дане покарання виносили церковній общині (заборона богослужіння або позбавлення священика права здійснення таїнств або похоронів у покараному приході) або ж спрямовувалось супроти окремої людини, внаслідок чого остання втрачала значну частину своїх юридичних прав.

Найсуворішим покаранням вважали відлучення від церкви, оскільки воно було своєрідним релігійним вигнанням, тобто потраплянням за межі релігійної общини [2, с.187-188]. Стати відлу-

ченим від церкви – означало бути підданим загальному прокляттю і викинутим із людського суспільства. Відлученого усі жахалися, всі його уникали як зачумленого. Могли вбити або пограбувати, не несучи за це жодної відповідальності. Грішника позбавляли кривлі та всіх надбань. Він ще за життя засуджений церквою на вічне відторгнення від християнського світу, був переданий у руки диявола та викликав жах у навколишніх і небажання контактувати з ним [3, с. 13-14].

Те, що стосується інквізиції, то це більшою мірою асоціюється з католицькою церквою. Східна церква, хоч і у невеликих масштабах, теж проводила інквізиційні процеси. З приводу практики інквізиції можна вести тривалі та жваві дискусії. Проте вагомий внесок церкви у кримінальний процес – беззаперечний факт. Темні сторінки історії інквізиції пов'язують саме із діяльністю папи Інокентія IV (1243-1254 р.), за якого інквізиція розширювалася. Її почали застосовувати в усіх злочинах, які загрожували діяльності та існуванню церкви.

Отже, у середньовічній християнізованій правовій реальності переплелися, раціональні, ірраціональні та гуманістичні виміри права. Мислителі середньовіччя шукали джерела людської розумності у вищому надприродному прояві сущого – в Божественному розумі. Відповідно, в основу розвитку інституту покарання покладено ідею розумності людської душі й тіла та свободи волі, які були критеріями правомірності її вчинків [4, с. 233].

Розумний вибір людини залежав від пізнання нею Божественної істини, що було неможливим без використання ірраціональних засобів. Морально-гуманістичне та ірраціональне, водночас, знаходимо у метафорі про караючий вогонь чистилища, в який потрапляє душа: християнство всилає людині віру на прощення її гріхів, шляхом їх екзистенціонального переживання та спокутування, вмовляння молитов за душі мертвих.

Незважаючи на успадкування жорстоких видів покарань римського права, для канонічного права характерними стали відмова від ірраціональних методів (наприклад, ордалії) кримінального процесу та заборони застосування тортур як засобів отримання доказів.

Що ж стосується сфери кримінального права, то ґрунтуючись на системі релігійних, ірраціональних за змістом догмах про лю-

дину, наділену внутрішніми неповторно індивідуальними особливостями, канонічне право сформулоало відомі сучасності кримінально – правові конструкції злочину, вини, суб'єкта злочину тощо.

Література

1. Шолудько Б. А. Природа покарання / Б. А. Шолудько // Правова держава: Щорічник наукових праць інституту держави і права ім. В.Н. Корецького НАН України. Вип. 12. : К. Вид. Дім "Юридична книга", 2001. – С. 584-594.
2. Аннерс Э. История европейского права / Э. Аннерс. – Ин-т Европы. – М. : Наука, 1996. – С. 396.
3. Кадмин Н. Философия убийства / Н. Кадмин – М. : Грифон, 2005. – С. 128.
4. Вплив християнства на інститут покарання у правовій реальності доби середньовіччя // О. М. Яремко // Вісник Харківського Національного університету ім. Каразіна / – Х. : ХМУ 2009. – № 872, серія "Право". Вип. 6. – С. 229-233.
5. Хлистова Н. Б. Інститут кримінального покарання та захист прав громадян: актуальні проблеми співвідношення / Н.Б. Хлистова // Від громадянського суспільства до правової держави: Матеріал I Міжнародної науково-практичної конференції / 28 квітня / ХНУ ім. Каразіна – Х., 2006. – С. 347-500.
6. Маляренко В. Т. Про покарання / В. Т. Маляренко – К. : Фонд "Правова ініціатива", 2003. – С. 156.

УДК 343.346 (043.2)

Слесар І. В.,

студентка,

Юридичний інститут,

Національний авіаційний університет, м. Київ

Науковий керівник: Багіров С.Р., к.ю.н. доцент

АКТИ НЕЗАКОННОГО ВТРУЧАННЯ В ДІЯЛЬНІСТЬ АВІАЦІЇ – УГОН І ЗАХОПЛЕННЯ ПОВІТРЯНИХ СУДЕН

Забезпечення безпечного функціонування повітряного транспорту є одним із важливих завдань авіації. З соціальної точки зо-